UVODNIK

Temat u ovom broju "Hereticusa" posvećen je stvaranju i (zlo)upotrebi kulta Josipa Broza Tita. Na osnovu dokumenata i arhivske građe autori priloga su prikazali kako je sistematski građen i deifikovan kult Josipa Broza Tita. Sve do 1949. godine jačanje Titovog autoriteta karakterisalo je beskonfliktno sapostojanje sa Staljinovom harizmom. Do raskida sa Staljinom, Titov ideološki autoritet bio je u senci autoriteta neprikosnovenog vođe svetskog proletarijata – Staljina. U senci njegove harizme, Tito je uživao ugled antifašističkog narodnog vođe oslobodilačke vojske. Kult Tita je u ovo vreme stvaran delom i kao imitacija Staljinovog kulta. Tek će posle sukoba 1948. godine Titov kult aktivno biti korišćen za simbole otpora i borbe za samostalnost Jugoslavije. Posle raskida sa Sovjetskim Savezom, Titov kult je dobio nove dimenzije i forme. Tito je veličan kao najveći antistaljinista, koji je raskinuo sa Staljinom u pravom trenutku i najviše doprineo rušenju njegovog kulta u međunarodnom komunističkom pokretu.

Autori priloga, istoričari Kosta Nikolić i Slobodan G. Marković, sociolog Milojica Šutović, istoričar umetnosti Nikola Šuica i književnik Marinko Arsić Ivkov uspešno su pokazali da je inteligencija masovnim učešćem u komunističkim svetkovinama omogućila Brozu ne samo da učvrsti svoju vlast, već i da stalnim isticanjem svoje uloge i značaja stvori simboličko polje u kome je bilo moguće da vođa jugoslovenskih komunista postane jedini komunistički diktator koji je dosegao pravni položaj ustavnog monarha. Autori smatraju da je to glavni domet naizgled besmislenih komunističkih svetkovina u čast Josipa Broza. Od bravara je napravljen doktor nauka i počasni akademik, od čoveka bez ikakve vojne spreme genijalni vojni strateg, od osobe čiji je glavni cilj tokom duge vladavine bilo očuvanje lične vlasti, stvoren je genijalni pojedinac. Time je izgrađen izopačen sistem vrednosti, u kome je komunistička partija bila glavni procenjivač svih kolektivnih i pojedinačnih postignuća. Samo u takvom sistemu Broz je mogao da postane doktor nauka, višestruki počasni doktor i mnogostruki počasni član akademija nauka.

Nakon temata slede uobičajene rubrike "Hereticusa". U rubrici Istraživanja *objavljujemo tekst Željka Stepanovića o pravnim aspektima suđenja Isusu. U* Ogledima *Srđan Simonović razmatra relaciju književna birokratija – pisci u kontekstu autoritarnog poretka i preovlađujuće autoritarne književnosti nakon Drugog svetskog rata u Srbiji. U* Tokovima *Danilo Basta piše o nekritičkoj divinizaciji Josipa Broza kao filozo-*

fa od strane nekih vodećih i najuglednijih srpskih intelektualaca. Rubrika Zbivanja *koja se bavi kritičkim preispitivanjem neposredne prošlosti, posvećena je ovog puta redukcionizmu neprijatelja demokratije i nedoraslosti savremene srpske političke elite za stvaranje istorijskog ustavnog dogovora (Marinko Vučinić). U rubrici* Pogledi *su prilozi Branka Ljuboje o srpskim političkim klonovima, Ljubiše Ivanovskog o pravnim kontroverzama u vezi NATO bombardovanja i Branislava Guzine o fenomenu simulacije države i demokratije.*

U rubrici Intervju *nastavljamo sa objavljivanjem serije razgovora na temu "Poruke i pouke srpskog oktobra 2000. godine". Ovog puta to su razgovori Silvie Nadivan sa Stašom Zajović i Zoranom Mihailovićem. Rubrika* Polemike *posvećena je sporu oko (dis)kontinuiteta Miloševićevih kadrova u Ministarstvu inostranih poslova Srbije i Crne Gore. Rubrika* Dosije *posvećena je ovog puta izboru tekstova jugoslovenskih pisaca o Titu. I konačno, u rubrici* Osvrti, prikazi, recenzije *prikazana je monografija Dejvida Mekenzija o Jovanu Ristiću kao evropskom državniku (Aleksandar A. Miljković) i prikaz novosadskog časopisa* Kultura polisa *(Slobodan Bjelica).*

Beograd, *Uredništvo*
mart 2005.